

J.E.F

Wil

5^E & 6^E
MIDDELBAAR

België — 2023
Duur: 112 min. — NL gesproken
Regie: Tim Mielants

Doelgroep

5e & 6e middelbaar

J'E.F met de klas

J'E.F wil kinderen en jongeren filmwijs maken. We dagen je als leerkracht uit om het medium film breed in je lessenpakket te integreren. We reiken je tools aan om je leerlingen de film op een actieve, creatieve en kritische manier te laten beleven. Naast deze lesmap hebben we nog meer in huis. Je vindt het overzicht achteraan in deze lesmap.

Lesmap

In deze lesmap zoomen we in op de productie van de film, de thematiek en de verhaallijn, maar we geven ook interessante filmtechnische duiding. De lesmap wordt doorspekt met weetjes, vragen en methodieken.

Afspeellijst

Bij *Wil* is een [uitgebreide afspeellijst](#) beschikbaar op YouTube met beelden van de making of, interview- en filmfragmenten. Je kan deze fragmenten inzetten als rode draad bij de filmbespreking.

Pinterest

Bekijk zeker ook het [prikbord](#) op Pinterest met allerlei leuke, visuele en interessante elementen die je kan koppelen aan de filmbespreking.

Jouw mening telt

Laat ons weten wat je vindt van de inhoud van deze lesmap. Je kan [hier](#) een evaluatieformulier invullen.

De inhoud van deze lesmap is eigendom van J'E.F en mag enkel worden overgenomen en hergebruikt mits vermelding van J'E.F.

Filmfiche

Synopsis	3
Technische kaart	3
In de pers	3
Introfilm	3

Filmproductie

Tim Mielants	4
Boekverfilming	4
Cast	6

Inhoudelijke info

Antisemitisme	8
Tweestrijd	10
Verzet en collaboratie	13

Filmtechnische info

Duistere film	15
Decor	16
Kostuums en rekwisieten	18

Pinterest

Bibliografie

Het model filmwijsheid

Op zoek naar inspiratie?

Heb je een vraag of bedenking bij deze lesmap?
Stuur een mail naar info@jeugdfilm.be

Synopsis

1942, Wil en Lode zijn twee jonge hulpagenten in een bezet Antwerpen. Ze werken gedwongen mee aan de klopjacht op Joden in hun stad. Maar tegelijk steunen ze ook het verzet. En te midden van alle chaos en geweld bloeit de liefde: Wil valt als een blok voor de charmes van Lodes zus Yvette. Een tegenstrijdige cocktail van emoties brengt hem aan de rand van de afgrond. Want hoe red je tegelijk jezelf, je geliefden en de Joden uit de klauwen van de bezetter?

Technische kaart

Een film van Tim Mielants
België, 2023, 112 minuten, Nederlands gesproken

Scenario	Carl Joos
Adaptatie	Tim Mielants en Jeroen Olyslaegers
Productie	Menuetto Film, Minds Meet, Lector Scripted Media
Co-productie	Les Films du Fleuve, Topkapi Films, K&K Selekt
Muziek	Geert Hellings
Montage	Bert Jacobs
Camera	Robrecht Heyvaert
Cast	Stef Aerts, Matteo Simoni, Annelore Crollet, Kevin Janssens, Dirk Roofthooft ...
Distributie	Kinopolis Film Distribution

In de pers

“De film gaat over een jonge hulpagent in het Antwerpen van 1942, schipperend tussen verzet en collaboratie. Maar net zo goed over de tweezak in ieder van ons.”

- Ruben Aerts, [De Standaard](#)

“‘Wil’ is de hoognodige film over de diepe schaduw van de collaboratie, met een uitzinnig hoogtepunt.”

- Erik Stockmans, [Humo](#)

“Wil is een gedurfde en gespierde oorlogsfilm met hart en hersens.” - Dave Mestdagh, [Knack focus](#)

Introfilm

Bekijk zeker en vast deze [intro](#) voor je naar de film gaat.
Dit filmpje wordt ook getoond in de cinema of het CC waar je de film met je klas gaat bekijken.

Tim Mielants

Regisseur Tim Mielants regisseerde eerder afleveringen van Vlaamse series zoals *Code 37* en *Cordon*. In het buitenland raakte hij bekend door zijn regie van de serie *Peaky Blinders*.

In 2019 debuteerde Tim Mielants met langspeelfilm *De Patrick*. De herinneringen die de regisseur had aan een zomervakantie op een nudistencamping verwerkte hij in de film. Voor de film kreeg Tim Mielants een aantal prijzen waaronder enkele Ensors, een belangrijke Vlaamse filmprijs.

Dat Mielants het boek *Wil* zou verfilmen kwam niet als verrassing. Mielants en auteur Jeroen Olyslaegers kennen elkaar al langer en Olyslaegers had al een verfilming - met Mielants als regisseur - in het achterhoofd bij de publicatie in 2016.

Het stond al vanaf het begin vast dat *Wil* een spannende film moest worden, waarin de kijker zich afvraagt: 'Wat zou ik gedaan hebben?'

 Bekijk de trailer van *De Patrick* en die van *Wil*.

Vragen voor de leerlingen

- # Zou je *De Patrick* graag zien? Waarom?
- # Merk je gelijkenissen op tussen *Wil* en *De Patrick*? Denk aan de camerabewegingen, belichting, acteurs ...
- # Herken je acteurs die ook in *Wil* voorkomen? Welke rol hadden ze in *Wil*?
- # Zijn er verschillen tussen de films? Denk aan genre, verhaal ...

 In dit interview vertellen regisseur Tim Mielants en Jeroen Olyslaegers over hun samenwerking.

Boekverfilming

De film is gebaseerd op het boek *Wil* van Jeroen Olyslaegers, waarin het hoofdpersonage Wilfried Wils op zijn oude dag terugblijkt op zijn leven tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het boek was een groot succes en werd in acht talen vertaald. Jeroen Olyslaegers sleepte ermee verschillende prijzen in de wacht.

Wil is een historische roman, wat betekent dat er zowel waargebeurde elementen als verzonnen elementen in voorkomen. In *Wil* is de context van de Tweede Wereldoorlog echt en ook het verzet heeft bestaan. De invulling die de auteur eraan geeft is dan weer fictie. Wil is geen bestaande persoon, maar wat hij meemaakt als personage is wel realistisch voor de tijd waarin het verhaal zich afspeelt. Dit gegeven gaat op voor zowel het boek als de film. Het zijn geen historische documenten, maar ze geven de visie van de auteur en regisseur op die tijd weer en dat zegt misschien zelfs meer over de tijd waarin het boek of de film gemaakt werden, dan over de tijd waarin ze zich afspeelden.

Jeroen Olyslaegers werd nauw betrokken bij de bewerking van het verhaal. Tim Mielants: "We hebben samen, als creatieve bloedverwanten, aan deze film gewerkt. Deze film moest van ons zijn."

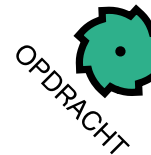

Het uiteindelijke scenario werd geschreven door Carl Joos. Hij schreef eerder mee aan films als *De zaak Alzheimer*, *Dossier K.*, *The broken circle breakdown*.

▶ In dit fragment zie je Jeroen Olyslaegers die vertelt over zijn boek en het hoofdpersonage Wilfried.

Voor regisseur Mielants is een film iets helemaal anders dan een boek. De twee media zijn zo verschillend dat ze een andere aanpak nodig hebben. Hierdoor is de film *Wil* geen exacte kopie van het boek. Er werden delen weggelaten zodat het verhaal beter zou passen bij de intentie van de regisseur: een spannende film maken die binnenkomt bij de kijker. Zo krijg je in het boek als lezer inzicht in de gevoelens van een oude Wil die terugkijkt op en reflecteert over zijn leven, terwijl je in de film vooral ervaart wat hij meemaakt.

▶ Bekijk samen [deze video](#) waarin de acteurs en schrijver over de boekverfilming spreken.

Vergelijking boek & film

Laat de leerlingen het boek van Jeroen Olyslaegers lezen of kies er een hoofdstuk uit om te lezen. Geef de leerlingen de opdracht om een recensie te schrijven met de focus op de verschillen en gelijkenissen tussen het boek en de film. Zijn er scènes weggelaten die wel in het boek voorkomen of zijn er nieuwe dingen die niet in het boek te zien waren? Wat zit er in het boek dat we missen in de film? Waarom denk je dat de scenaristen die keuze maakten? Wat kan je zeggen over de omgeving, hoe werd die beschreven als je het boek vergelijkt met de film? Was het zoals je je had ingebeeld?

Cast

Je zal tijdens het bekijken van de film ongetwijfeld een aantal acteurs herkend hebben. De hoofdrollen zijn weggelegd voor Stef Aerts en Annelore Crollet. Zij worden bijgestaan door andere bekende acteurs zoals Matteo Simoni, Koen De Bouw, Kevin Janssens, Dirk Rooffhooft, Jan Declair, Els Dottermans... Kortom een sterrencast.

Jeroen Olyslaegers zegt tevreden te zijn over de casting: *“Als auteur kan ik alleen maar gelukkig worden van het talent dat zich hier aandient. Dit zijn mensen die niet alleen een spannende film voor een breed publiek willen maken, maar ook geloven dat het noodzakelijk is om dit onderwerp nu te brengen.”*

Voor de film werden ook een aantal buitenlandse acteurs gecast. Enkele Duitse, Nederlandse en Poolse acteurs deden mee in de film. Er werd ook een groot deel in Polen gedraaid.

Bij de voorbereiding op hun rol hebben de acteurs een heel specifiek Antwerps dialect moeten aanleren, want in die tijd verschilde het dialect sterk van wijk tot wijk. De dialectcoach stond erop dat ze niet enkel hun eigen tekst in het juiste dialect konden brengen, maar dat ze ook vlotjes een gesprek met vrienden konden voeren. Dan is er natuurlijk meer ruimte voor improvisatie tijdens de opnames.

Het hoofdpersonage is een jonge man met weinig levenservaring en om dit geloofwaardig te kunnen spelen, wilde Stef Aerts zo onbevangen mogelijk in zijn rol als Wil staan. Hij las het boek wel, maar wilde vooral scène per scène reageren op de gebeurtenissen in de film, niet wetende wat er daarna zou gebeuren.

Om haar rol als Yvette vorm te geven, wou Annelore Crollet weten hoe vrouwen in die tijd leefden. Ze is gaan praten met meerdere bejaarden om te weten te komen hoe ze gekleed gingen; wat leerden ze op school, wat mochten ze doen en wat mochten ze niet doen, hoe hebben zij de oorlog ervaren ... De mensen met wie ze sprak waren nog erg jong in 1942 en wisten toen niet goed wat er aan de hand was. Zo zei iemand dat een Joods meisje uit de klas plots niet meer naar school kwam, maar dat ze toen niet wist waarom dat gebeurde.

Ook het slagersberoep heeft ze onderzocht en ze is een dag gaan meedraaien bij een slagersopleiding om meer te weten te komen over het beroep. Dit draagt bij aan de gelaagdheid van haar personage en acteerprestaties. Zo wordt Yvette als het ware een echte, levende persoon en minder een personage dat 'gespeeld' wordt.

Antisemitisme

In de film is een scène te zien in de cinema waar een film getoond wordt, en dit onder luid gejoel van de toeschouwers. Als de film gedaan is, trekken ze vol haat naar de synagoge om er een aanslag te plegen. Dit fragment toont hoe er tijdens de Tweede Wereldoorlog werd gedacht over Joden. Deze haat tegen Joden wordt antisemitisme genoemd.

Bekijk [dit filmpje](#) van de Anne Frank Stichting voor meer uitleg over het begrip.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog leidde antisemitisme tot gruwelijke gebeurtenissen. Antwerpen heeft hierin een speciale plaats in de geschiedenis. De stad heeft al sinds jaar en dag een grote Joodse gemeenschap. Door de anti-Joodse maatregelen moesten Joodse inwoners zich registreren, mochten ze bepaalde zaken niet aankopen of waren ze niet langer welkom op publieke plekken. Deze maatregelen werden steeds erger en strenger tot ze uitmonden in deportaties. Zoals de razzia aan het einde van de film waarbij Joodse gezinnen met geweld uit hun huis werden gedreven. De Antwerpse politie van toen werkte mee aan die razzia. Er vonden in de zomer van 1942 vijf razzia's plaats in Antwerpen. Nadat de mensen uit hun huis werden gedreven, werden ze via een verzamelkamp, zoals [Kazerne Dossin](#) in Mechelen, op transport gezet naar werk- of concentratiekampen. Een bekend concentratiekamp is Auschwitz-Birkenau.

Ook vandaag woont nog een grote Joodse gemeenschap in Antwerpen. Zij wonen voornamelijk in de Diamantwijk aan het Centraal Station. Dat de Joodse wijk zo dicht bij het station ligt, is geen toeval! Ze vestigen zich daar om sneller te kunnen vluchten.

Tijdens de opnames ontstond enige ophef vanwege de [nazivlaggen](#) die er ophingen voor de scènes in de buurt.

Vragen voor de leerlingen

- # Ken je het symbool dat erop afgebeeld staat?
- # Snap je de ophef die er was?

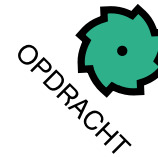

In de Joodse wijk en op andere plekken in Antwerpen zijn nog sporen te vinden van de jodenvervolgingen en razzia's tijdens de Tweede Wereldoorlog, en wel in de vorm van struikelstenen of 'Stolpersteine'. De struikelstenen zijn een manier om de slachtoffers van de vervolging en de gruwel van de oorlog niet te vergeten. Zo'n herdenkingssteen kan aangevraagd worden voor slachtoffers van de Holocaust. De steen wordt op het trottoir verwerkt vóór de plaats waar het slachtoffer woonde. In [dit artikel](#) lees je meer over de struikelsteen van verzetsstrijdster Tony Tauba Kanner-Schnitzer.

Vragen voor de leerlingen

- # Kende je het concept van struikelstenen? Van waar?
- # Wat vind je van het idee om struikelstenen te leggen ter herdenking van slachtoffers van het nazisme?

Filosofisch gesprek: herdenken

Film is een dankbaar instrument om gevoelige of abstracte onderwerpen bespreekbaar te maken. Geef je leerlingen mee dat er geen foute antwoorden bestaan. De centrale vraag van dit gesprek luidt: waarom herdenken we oorlog en geweld?

Enkele vragen om het gesprek op gang te trekken:

- ⊗ We herdenken vaak oorlog en geweld, waarom doen mensen dat? Is het niet beter om niet meer aan negatieve gebeurtenissen te denken omdat die te pijnlijk zijn?
- ⊗ Waarom is het belangrijk dat we herdenken wat er in het verleden gebeurde?
- ⊗ Op welke andere manieren zouden we slachtoffers kunnen herdenken?
- ⊗ Wat gebeurt er als we de geschiedenis vergeten of veranderen?
- ⊗ Kan je geschiedenis herschrijven? Waarom zou je dat doen?
- ⊗ Zie je gelijkenissen tussen de huidige tijd en de tijd van toen?
- ⊗ Kennen jullie zelf verhalen van toen? Via je grootouders eventueel?

Wil je meer weten over de Jodenvervolging in Antwerpen? Op de website Antwerpenherdenkt.be worden herinneringen aan de oorlog levendig gehouden om de slachtoffers en de gebeurtenissen van toen niet te vergeten.

Tip voor een schooluitstap: Stad Antwerpen maakte een digitale wandeling over de Jodenvervolging in Antwerpen tijdens de Tweede Wereldoorlog. De wandeling neemt je mee langs bekende plekken en persoonlijke verhalen. Meer informatie vind je [hier](#).

Tweestrijd

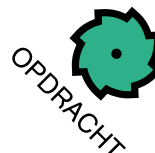
De film start met een officieuze toespraak tot de nieuwe hulpagenten. Hun ingesteldheid moet zijn 'Ik stond erbij en ik keek ernaar', zoals in het kinderliedje *Ik zag twee beren*. De agenten worden met andere woorden aangespoord om hun eigen mening te onderdrukken en stilzwijgend toe te kijken. Die houding zorgt ervoor dat Wil en Lode voor dilemma's komen te staan. Doen ze wat hen opgedragen wordt of kiezen ze om toch in te gaan tegen de orders van hun oversten? De tweestrijd die de personages ervaren, is een rode draad doorheen het verhaal en dat was ook de intentie van de regisseur: *"Het antwoord op die vraag kan voer zijn voor verhitte discussies achteraf. Volgens mij komt dit omdat er parallellen kunnen getrokken worden met vandaag. Het is een verhaal dat uitnodigt voor een gesprek tussen generaties. Een gesprek dat ik met mijn grootouders gevoerd heb. "Welke kant heb jij gekozen tijdens de oorlog en waarom?" Ik kan me voorstellen dat wij later van onze kinderen en kleinkinderen verwante vragen kunnen krijgen."*

 [Bekijk deze korte video](#) over het verhaal van de film.

Vragen voor de leerlingen

- # Met welke dilemma's krijgt Wil te maken?
- # Maakt hij zelf altijd de keuze om uit de dilemma's te raken? (Hij wacht soms net lang genoeg zodat de keuze voor hem wordt gemaakt)
- # Waarom is het lied *Ik zag twee beren* belangrijk in de film?
- # Hoe evolueert het personage van Wil doorheen de film? Vind je dit een positieve of negatieve evolutie?
- # Waarom koos Yvette om haar leven te beëindigen? Welk dilemma speelde er bij haar?
- # Wie zou jij in vertrouwen nemen? En waarom ga je iemand vertrouwen?
- # Welke momenten in de film zijn bepalend voor het verdere verloop van het verhaal?
- # Als de regisseur zegt dat er parallellen getrokken kunnen worden met vandaag, waaraan denk je dan? (bv. uitdagingen waarvoor we nu staan, zoals klimaatverandering, vluchtelingen die gelijkaardige beslissingen moeten maken in oorlogsgebieden ...)

Het personage vertelt

Wil maakt een aantal beslissingen die zijn verhaal sturen, bijvoorbeeld tijdens de arrestatie van het Joodse gezin of door dronken te worden in het bijzijn van Gregor. Wat als Wil andere keuzes gemaakt had? Wat zou het dan anders zijn gelopen?

De leerlingen kiezen een beslissend moment en schrijven een korte tekst waarin het personage Wil vertelt over die keuze. Maak vervolgens gebruik van een app als [DubMe](#) (iOS - gratis) om het fragment in te spreken alsof je Wil bent. Upload een [foto van Wil](#) en laat hem vertellen over zijn dilemma's. Of, wat als hij een andere keuze gemaakt had?

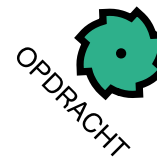

Morele dilemma's ontstaan wanneer er een botsing is tussen verschillende morele waarden. Kies je voor de ene waarde, dan gaat dit ten koste van de andere. De tak van de filosofie die zich hierover buigt is de ethiek of moraalfilosofie. Wat is ethisch en moreel? Met andere woorden, wat zijn goede of slechte daden of handelingen en wie bepaalt dat? Verscheidene filosofen zoals Kant en Aristoteles dachten na over dit thema.

Wil krijgt te kampen met verschillende waarden die kunnen tegengesteld zijn: zelfbehoud, veiligheid, burgerschap, menselijkheid, verdraagzaamheid, respect, volgzzaamheid, behulpzaamheid ... Ook de keuze van Yvette op het einde is een gevolg van waarden die voor haar belangrijk waren en die elkaar soms tegenspreken: rechtvaardigheid, menselijkheid, liefde en loyaliteit, zelfbehoud ...

▶ Dit filmpje toont aan de hand van een praktijkvoorbeeld waar ethiek om draait. (Engels gesproken en ondertiteld).

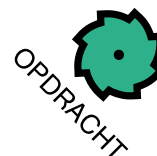
Tip: gebruik anderstalige video's als luisteropdracht in de taallessen.

Dilemma's

De dilemma's in de film zijn niet eenvoudig en het kan moeilijk zijn voor de leerlingen om erover na te denken. Start met enkele ludieke dilemma's die je op [deze website](#) vindt. Of laat ze een dilemma kiezen dat past bij hun leefwereld: je bent te weten gekomen dat iemand liegt tegen je beste vriend en je moet kiezen: vertel ik het of zwijg ik erover? Als je het doorvertelt, zullen er mensen gekwetst worden en als je zwijgt blijf je ermee zitten en blijft het liegen verder duren. Laat je leerlingen nadenken over de implicaties van hun keuze.

Als je zwijgt, welke gevolgen heeft dat dan? Zijn de gevolgen dan voor jou of hebben ze ook invloed op anderen? En zijn die gevolgen erger of minder erg dan wat er gebeurt als je wél iets zegt? En kies je dan voor je eigen welbehagen of voor dat van je vriend? En waarom denk je dat de keuze die je maakt beter is dan een andere?

Filosofisch gesprek: ethisch handelen

Ga met de leerlingen het gesprek aan over goed of slecht. Er zijn geen foute antwoorden, ga samen op zoek naar een antwoord op de vragen.

Enkele vragen om het gesprek te starten:

- ⊗ Wanneer is iemand goed of slecht? Maak je altijd de keuze tussen die twee?
- ⊗ Wat maakt een handeling goed of slecht?
- ⊗ Kan je veranderen? Waarom verander je?
- ⊗ Als je een keer iets goed doet, ben je dan een goed persoon? Denk aan Wil en zijn keuze om bij het verzet te gaan; maakt dat van hem een goed persoon?
- ⊗ Is het mogelijk om regels naast zich te leggen en toch een goed persoon te zijn?
- ⊗ Zie je Wil als een goed of slecht persoon? Kan je beide zijn?
- ⊗ Wat wordt er in de film gezegd over goede of slechte keuzes? Kan je je vinden in die uitspraken?
- ⊗ Een moeilijke vraag: wat denk je dat jij gedaan zou hebben?

Verzet en collaboratie

Volgens Tim Mielants, de regisseur, onderzoekt de film *“of je in tijden van oorlog een goed mens kan zijn als je doet wat je moet doen om te overleven, of geluk moet hebben om aan de juiste kant van de geschiedenis te staan.”*

In het jaar 1942, waarin de film zich afspeelt, was er geen sprake van dat het Duitse leger de oorlog zou verliezen. De bezetting was in volle gang en ze hadden controle op belangrijke onderdelen van de samenleving: politieke beslissingen, het curriculum op scholen, wat mensen te horen en lezen kregen op de radio en in kranten ... De propaganda en censuur hadden als gevolg dat wat de Duitse bezetter verkondigde, bijvoorbeeld hun negatieve boodschappen over het Joodse volk, steeds meer algemeen aanvaard werden, want dat was het enige wat mensen te horen en zien kregen. Mensen wisten toen ook niet helemaal wat er aan de hand was en wat er gebeurde met de Joodse gezinnen die op vrachtwagens afgevoerd werden, want dat werd door de bezetters verzwegen.

In de film worden heel wat daden gesteld waarover je een oordeel kan vellen: zijn ze goed of slecht? De bezetting had een grote invloed op de Antwerpenaren en ze reageerden allemaal verschillend. De overgrote meerderheid van de bevolking, 80%, koos ervoor om niets te doen en vooral te overleven. De twee uiterste reacties zijn die van verzet en collaboratie, waarbij actief een kant gekozen werd. De motivatie voor de keuze voor de ene of andere kant is vaak heel verschillend: ideologische overtuiging (fascisme of anti-fascisme, patriottisme ...), winstbejag, politieke ambities, strijdvaardigheid voor de democratie en vrijheid of zelfs avonturisme. Ook de mensen die je kent, hebben een grote invloed op deze keuze. Denk maar aan de verschillen tussen de gezinnen waar Wil en Lode uit komen.

Wil handelt doorheen de film heel uiteenlopend. Hij verricht goede daden door bijvoorbeeld een Joods gezin te helpen bij het onderduiken en zich aan te sluiten bij de verzetsbeweging 'De Witte Brigade', maar aan het einde neemt hij actief deel aan de razzia en zet hij Joodse kinderen op transport. Een ander voorbeeld zie je bij de advocaat die Wil een huis geeft als schilderstudio. Hij maakt er geen geheim van dat hij bevriend is met Duitser Gregor en een afkeer heeft van Joden. De band die Wil met hem opbouwde had ook een invloed op zijn eigen keuzes.

Wil je meer weten over verzet en collaboratie in Antwerpen tijdens de Tweede Wereldoorlog? In [dit artikel](#) van *Antwerpen Herdenkt* worden de verschillende soorten verzet en collaboratie uit de doeken gedaan. Op de website kan je ook verschillende lespakketten terugvinden.

OPDRACHT

Wil de verzetsstrijder of Wil de collaborateur

Verdeel de klas in duo's. Elk duo maakt vervolgens twee video's. Een waarin Wil als verzetsstrijder wordt voorgesteld en een andere waarin hij een resolute collaborateur is. Ga op zoek naar argumenten voor beide situaties. Dit kan je doen door [het artikel](#) te gebruiken of op zoek te gaan op het internet. Laat Wil zichzelf voorstellen en vertellen over zijn leven. De ene leerling is de acteur en de andere leerling hanteert de camera. Verander van positie bij elke video. Video's monteren kan eenvoudig met een app als [Kinemaster](#) (iOS & Android - gratis).

Duistere film in 4:3

Wil speelt zich af in Antwerpen en de stad lijkt steeds gehuld in duisternis. Denk bijvoorbeeld aan één van de eerste scènes waarin Wil en Lode in de gietende regen hun eerste patrouille moeten doen die dan niet loopt zoals verwacht. De nachtelijke sfeer wordt benadrukt door schaarse belichting en hevige regenval. Toch is de duisternis niet alleen een realistische weergave van een regenachtige avond. Het is ook een manier van de regisseur om meer te vertellen over de personages. Het is een sombere scène waarin de Wil en Lode een moeilijke keuze moeten maken die hen voor lange tijd zal achtervolgen. Ook verder in de film verwijst de donkere sfeer naar de morele corruptie van de personages en de grote druk waarmee ze geconfronteerd worden. Verder wil de film ook geen glameurus beeld van de oorlog geven, maar onderstreept hij de hardheid ervan. Het gebruik van zo'n duistere en grauwe sfeer doet denken aan een *film noir*.

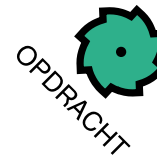
Bekijk deze [korte video](#) die meer uitleg geeft over het genre.

Vragen voor de leerlingen

- # Welke kenmerken van *film noir* zijn aanwezig in *Wil*?
- # Welke kenmerken zijn niet van toepassing op de film?
- # Heeft de stijl een invloed op de manier waarop je de film ervaart? Waaraan merk je dat?
- # Ken je andere films die je als *film noir* kan benoemen?

Het contrast tussen licht en donker is een opvallend kenmerk van de *film noir*. De manier waarop de personages of de ruimte belicht worden is dan ook van belang om de juiste sfeer te creëren. Vaak zie je in de scène één duidelijke lichtbron die aangevuld wordt met spots achter de schermen. Deze techniek van belichting wordt *clair-obscur* genoemd en komt initieel vanuit de schilderkunst. Grootmeesters in deze techniek waren [Caravaggio](#) en [Rembrandt](#).

Belichting

Experimenteer met belichting door één van de leerlingen op een centrale plek te zetten in een donkere kamer. Plaats een lichtbron naar keuze (zaklamp, kaars, spot...) in de buurt van de leerling. Hou de lichtbron op dezelfde plaats en film of fotografeer de leerling vanuit verschillende hoeken. Doe daarna het tegenovergestelde. Hou de camera op een constante plek en belicht de leerling vanuit verschillende standpunten. Je kan bijvoorbeeld 360° rond de leerling draaien, belichten van boven of onder... Ze kunnen ook donkere filters toevoegen in een montageprogramma zoals [CapCut](#) (web - gratis) om de sfeer te beïnvloeden. Vergelijk de resultaten om te zien welk effect het gebruik van licht kan hebben.

Bekijk ter inspiratie [andere voorbeelden](#) van film noir en *clair-obscur*.

▶ [Bekijk deze video over beeldformaat.](#) (Engels gesproken en ondertiteld)

▶ [Bekijk ook deze video waarin regisseur Tim Mielants vertelt over de stijl van de film.](#)

Was het je leerlingen opgevallen dat de film in een 4:3-formaat was? Deze meer vierkante beeldverhouding was de standaard in films tot begin de jaren '90/begin '00 en dus ook tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het gebruik van deze beeldverhouding zorgt ervoor dat het lijkt alsof we naar beelden uit die tijd aan het kijken zijn.

Om hetzelfde effect te bereiken, werd er ook gefilmd met dezelfde cameralenzen die door Hitler zelf gebruikt werden in zijn propagandafilms. Het voegt een extra laag toe aan de film.

Decor

▶ [In deze video](#) vertelt de cast en crew je meer over hoe ze het hedendaags Antwerpen hebben omgetoverd tot Antwerpen van 1942.

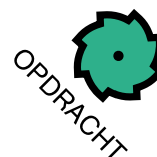
Het verhaal speelt zich af in Antwerpen tijdens de Tweede Wereldoorlog, in 1942. Het is niet vanzelfsprekend om zo'n historisch verhaal tot leven te brengen in een grootstad als Antwerpen. Toch slaagt de film erin enkele bekende plaatsen in beeld te brengen.

Vragen voor de leerlingen

- # Welke plaatsen in Antwerpen heb jij herkend?
- # Ben je er zelf al eens geweest? Zag de plek er in de film hetzelfde uit?
- # Hoe denk je dat het er op de locatieshoots aan toe ging?

Vaak worden voor historische films eerst moodboards gemaakt. Men verwerkt verschillende foto's, tekeningen, staaltjes van materialen, foto's die dateren uit die tijd ... om de gewenste sfeer weer te geven. Daarmee gaat men dan aan de slag om alle locaties en personages de juiste look te geven.

Moodboard

Geef je leerlingen de opdracht om een moodboard te maken rond een bepaald jaartal. Laat ze zoeken naar beeldmateriaal waarmee ze die tijdgeest kunnen weergeven: foto's uit die tijd, kleding die gedragen werd, voorbeelden van meubels uit die tijd, ... Ze kunnen hun moodboard maken in een app als [Canva](#) (web - gratis).

Tijdens de opnames moest alles eruitzien zoals in de oorlog en werden decorstukken toegevoegd aan de bestaande locaties. Bekende plaatsen die je kan herkennen zijn de Boerentoren, de Kathedraal en het Hendrik Conscienceplein. De scène die werd opgenomen in het Centraal Station toonde hoe Wil en Lode het Joods gezin helpen ontsnappen met de trein. Het is niet vanzelfsprekend om de huidige locatie er te laten uitzien als in de oorlogsjaren. Denk aan technologische apparaten, zoals borden met vertrektijden en ticketautomaten die nu te zien zijn in het station. Die moderne dingen werden weggewerkt aan de hand van decorstukken, bijvoorbeeld via vlaggen met swastika's of reclameborden uit die tijd.

Zoals eerder geschreven werd er ook gefilmd in Polen, want het Antwerpen van nu lijkt helemaal niet meer op het Antwerpen uit de jaren '40, terwijl in Polen nog wel straten te vinden zijn die lijken op Antwerpen in 1942.

Er zijn altijd zaken die niet weg te werken zijn. Gelukkig kunnen die met de computer aangepast worden. Denk bijvoorbeeld aan de trein die aan het perron staat. Een deel van het shot kan ingevuld worden met computerbeelden. Zo was het mogelijk een trein uit 1942 te monteren in een shot op het perron. Fascinerend, niet?

Greenscreen

Ontdek hoe greenscreen werkt door het zelf uit te testen. Maak een filmpje waarin je de trein opstapt in 1942 aan de hand van een greenscreen. Download een app als [Green Screen by Do Ink](#) (iOS - betalend) of [Velescope live](#) (iOS - gratis basisversie) en ga ermee aan de slag. Zoek foto's van in de jaren '40 en voeg die toe als achtergrond. Laat je leerlingen zichzelf vervolgens filmen vóór deze achtergrond.

Kostuums en rekwisieten

Niet alleen de locaties vormen een uitdaging bij het maken van een historische film, maar ook de kostuums en rekwisieten. Voertuigen, reclame- of verkeersborden, kledij, meubels, straatverlichting... Alles moet eruitzien zoals het vroeger was.

Voor kledij kunnen filmmakers vaak terecht bij kostuumverhuurbedrijven, maar wegens het grote aantal figuranten was dat in het geval van *Wil* niet voldoende. Daarom werden extra kostuums gemaakt op maat van de acteurs. De kledij van de figuranten kwam dan weer van gespecialiseerde zaken in Berlijn en Praag. Naast kostuums werden ook decorstukken gemaakt voor de film, bijvoorbeeld perronborden van vroeger want die waren niet meer te vinden.

De kledij die toen gedragen werd verschilt enorm van moderne kledij. In oorlogsfilms zien we weleens vrouwen die broeken dragen, maar toen men senioren uit die tijd daarover ondervraagde was dit meestal niet het geval in Antwerpen. Meisjes droegen rokken en schoenen met een korte hak. Een broek was uit den boze.

Hoe een vrouw zich in die tijd voortbeweegt, wordt dus mee bepaald door de rokken uit stijve stoffen en schoenen met een lage hak.

 Bekijk in deze video hoe de job van een (papier) rekwisietenmaker eruitziet.

Vragen voor de leerlingen

- # Wat heeft deze clip je geleerd over filmmaken?
- # Welke (papieren) rekwisieten zag je in *Wil*?

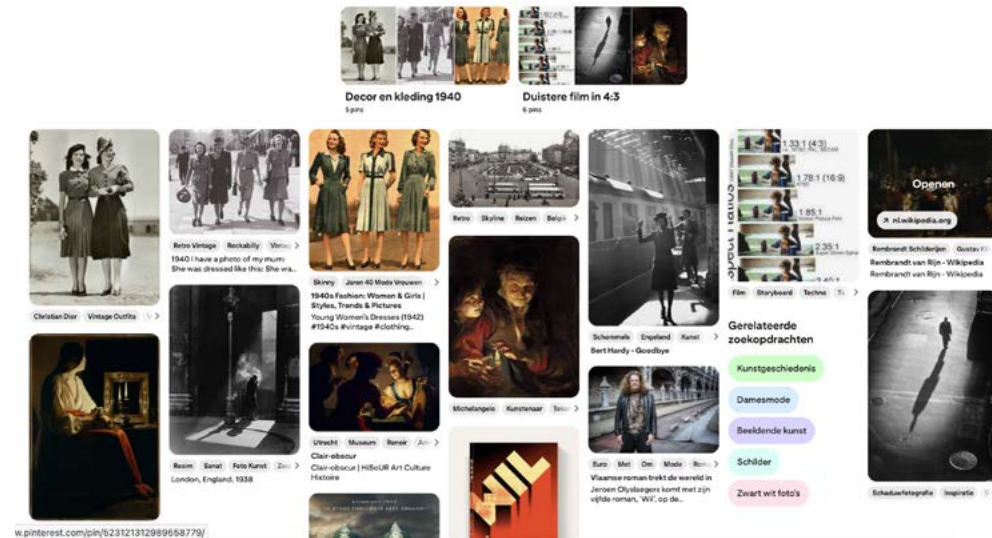
Maak een eigen rekwisiet

Ga aan de slag en maak je eigen rekwisiet. Laat je inspireren door de film of kies een voorwerp uit het verleden dat je fascineert en probeer het zo nauwkeurig mogelijk na te maken in bijvoorbeeld papier-maché. Je kan allerlei zaken namaken denk maar aan straatborden, allerlei documenten zoals paspoorten, brieven, kranten ... Ga op zoek op het internet naar voorbeelden en volg de tips uit de vorige video.

Pinterest

Laat je ook inspireren door het visuele [Pinterest-prikbord](#) van Wil. Je vindt er voorbeelden van film noir en clair obscur, 4:3 beeldformaat ...

Bibliografie

19

Anne Frank Stichting (z.d.) *Antisemitisme*. Geraadpleegd op 17 juli 2023 van, <https://www.annefrank.org/nl/themas/antisemitisme/>

Antwerpen Herdenkt. (z.d.). *De vervolging van de Joden tijdens WOII*. Geraadpleegd op 28 juli 2023 van, <https://www.antwerpenherdenkt.be/orlogsthemas/jodenvervolging-en-holocaust>

Antwerpen Herdenkt. (z.d.) *Verzet en collaboratie: Uiteenlopende reacties op de bezetting*. Geraadpleegd op 17 juli 2023 van, <https://www.antwerpenherdenkt.be/orlogsthemas/verzet-collaboratie>

Buijs. D. (25 mei 2023). *Nazivlaggen in Centraal Station van Antwerpen veroorzaken commotie: "We zijn bezig met filmopnames."* VRT NWS. Geraadpleegd op 27 juli 2023 van, <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2022/05/25/nazi-vlaggen-in-antwerps-centraal-station-blijken-voor-filmopnam/>

Filosofie Magazine. (z.d.). *Ethiek*. Geraadpleegd op 27 juli 2023 van, <https://www.filosofie.nl/disciplines/ethiek/>

Joods Antwerpen (2012 - 2023) *Geschiedenis*. Geraadpleegd op 1 juli 2023 van, <https://www.joodsantwerpen.be/over-ons/geschiedenis>

Pro Motion Film (z.d.). *Wat is film noir?* Geraadpleegd op 4 september 2023 van, <https://www.promotionfilm.nl/kennisbank/begrippen/wat-is-film-noir>

Redactie Het Nieuwsblad. (7 mei 2022). *Topcast met Matteo Simoni start opnames 'Wil'*. Het Nieuwsblad. Geraadpleegd op 26 juli 2023 van, https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20220506_96748636

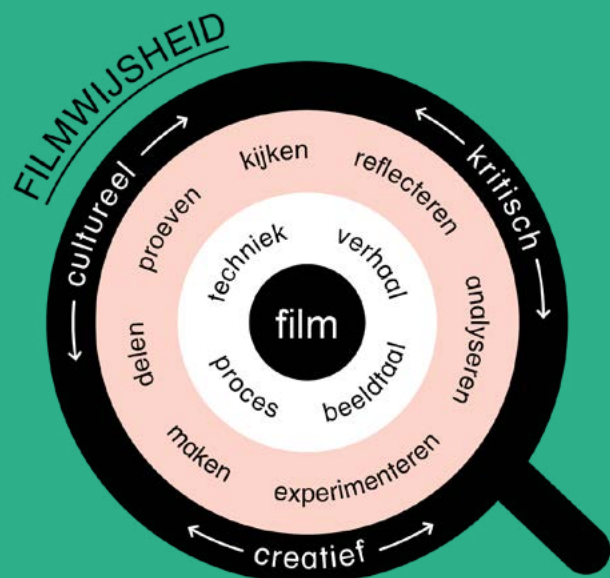
T.D.S. (7 mei 2022). *Opnames van nieuwe film 'Wil' gestart met topcast*. Het Laatste Nieuws. Geraadpleegd op 17 juli 2023 van, <https://www.hln.be/film/opnames-van-nieuwe-film-wil-gestart-met-topcast~a4b0587c/>

Vincent, P. (27 mei 2022). *Spektakel met filmnazi's in Antwerpen-Centraal*. De Standaard. Geraadpleegd op 17 juli 2023 van, https://www.standaard.be/cnt/dmf20220526_97723433

Het model filmwijsheid

Ons [model filmwijsheid](#) gaat dieper in op de creatieve, culturele en kritische doelstellingen die je kan stimuleren met audiovisuele media.

We ontwikkelden een eigen [methodiek](#) die zich focust op het leerproces en vertrekt vanuit de authentieke leeromgeving van de deelnemer en maker. De actieve betrokkenheid van de deelnemers en het plezier tijdens dit proces zijn voor ons cruciaal.

Op zoek naar inspiratie?

Filmwijze waaier

In onze [Filmwijze waaier](#) vind je verschillende opdrachten om je te verdiepen in alle aspecten van filmwijsheid. Zo willen we leerlingen aanmoedigen om via film hun vaardigheden te blijven ontwikkelen.

J'E.F makers

J'E.F inspireert en stimuleert kinderen en jongeren die zelf films willen maken en experimenteren met audiovisuele media. Op [JEFmakers.be](#) vind je allerlei handige tutorials, websites en apps om met film aan de slag te gaan.

Facebookgroep voor leerkrachten

Zit je met een filmwijze vraag? Stel ze in onze [Facebookgroep van 'Film met de klas'](#). Onze community helpt je verder. Of heb je zelf een tip? We kijken er alvast naar uit.

Vorming of nascholing rond film

In onze vormingen delen we graag onze jarenlange expertise. Op een actieve manier leggen we onze inzichten voor aan leerkrachten en begeleiders. Je vindt ons aanbod op [onze website](#).